

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:1300

av Ewa Thalén Finné och Marta Obminska (båda M)

Obligatorisk screening mot könsstympning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa obligatorisk screening av flickor i syfte att upptäcka och motverka könsstympning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Kvinnlig könsstympning är en livsfarlig sedvänja som har förekommit i flera tusen år. I Sverige är kvinnlig könsstympning förbjuden i lag sedan 1982 och 1999 skärptes lagen ytterligare så att straffet för den som utför könsstympning nu är mellan två och fyra års fängelse. Även förberedelse till könsstympning och underlåtenhet att avslöja könsstympning är straffbart.

Kvinnlig könsstympning innebär att man skär bort hela eller delar av de yttre könsorganen på flickor på grund av kulturella, religiösa eller andra traditionella orsaker. Det finns olika teorier om var och varför sedvänjan uppstod men inget har med säkerhet kunnat fastställas. Kvinnlig könsstympning förekommer främst i Afrika men även i delar av Asien och i en del länder på den arabiska halvön. Könsstympning av kvinnor är idag förbjudet i samtliga länder i västvärlden och även allt fler utvecklingsländer följer efter. Trots det är kvinnlig könsstympning ett stort problem, och varje år beräknas tre miljoner flickor utsättas för könsstympning världen över. Med andra ord stympas en flicka var 11:e sekund i över 30 olika länder, och runt om i världen beräknas över 200 miljoner kvinnor vara drabbade. Uppskattningsvis lever 500 000 offer för kvinnlig könsstympning i EU, och i Sverige beräknar man att drygt 38 000 är drabbade och att drygt 19 000 ligger i riskzonen för att bli drabbade.

Kvinnlig könsstympning utgör ett stort hälsoproblem med både akuta och långsiktiga risker. På många håll utförs ingreppet av utbildade barnmorskor, äldre kvinnor i byn eller barberare. Ofta används smutsiga instrument som knivar, glasskärvor eller rakblad och ingreppet genomförs vanligtvis utan bedövning. Svår smärta, stress, infektioner och psykiska problem kan uppstå efter ingreppet, liksom kraftiga blödningar, infertilitet och rentav död. Kvinnans sexualliv blir också ofta mycket

smärtsamt och svårt. Oavsett hälsoriskerna är könsstympning alltid ett brott mot flickans och kvinnans kroppsliga integritet och mänskliga rättigheter och visar på hennes underordnade roll och status i samhället.

Förutom från många kvinnor och hälsoarbetare i de berörda länderna har allt fler röster mot kvinnlig könsstympning höjts på senare år. Med stöd av bl.a. FN:s barnkonvention har arbetet mot de skadliga ingreppen kunnat resultera i att många länder nu infört lagar som förbjuder könsstympning. I flera afrikanska länder har man också utvecklat officiella strategier mot könsstympning och även Afrikanska unionen har uppmärksammat problemet genom olika avtal och deklARATIONER. 2015 förbjöd Gambia könsstympning och blev därmed det första landet i Afrika att avskaffa det.

Sverige ligger i framkant när det gäller arbetet mot kvinnlig könsstympning. Genom vår tuffa lagstiftning som även omfattar ingrepp som skett i ett annat land har vi från samhällets sida markerat allvaret i den kränkning och det brott som könsstympningen innebär. Men lika viktigt är att det förebyggande och opinionsbildande arbetet mot kvinnlig könsstympning fungerar och att de som kommer i kontakt med flickor i riskzonen behöver veta vad de ska göra. Redan idag ska socialtjänsten starta en utredning vid själva misstanken om att en könsstympning har skett eller att det finns en överhängande risk att det kan ske. Alla yrkespersoner som kommer i kontakt med fall av misstänkt könsstympning har även en plikt att anmäla. Socialtjänsten kan också fatta beslut om ett omedelbart omhändertagande vid allvarliga misstankar om att en familj är på väg att könsstympta sin flicka. Även andra förebyggande och stödjande åtgärder har vidtagits. Socialdepartementet har sedan tidigare publicerat en nationell handlingsplan mot könsstympning och Socialstyrelsen har ett löpande uppdrag att upprätthålla en kunskapsbank kring kvinnlig könsstympning. De flesta landsting har också utarbetat riktlinjer för hur omhändertagandet av flickor och kvinnor som drabbas av eller riskerar att drabbas av könsstympning ska ske, och många kommuner och landsting har även utarbetat handlingsplaner för hur man långsiktigt ska arbeta med frågan. För att få stopp på detta grova brott mot barns rättigheter och för att förändra attityder är det dock viktigt att vi tar ytterligare steg.

På samma sätt som vi idag genomför genitala undersökningar på unga pojkar i tidig ålder bör det på motsvarande sätt införas obligatorisk screening på alla flickor för att på så sätt upptäcka och motverka kvinnlig könsstympning. Förslagsvis kan det ske inom ramen för ordinarie skolhälsovård och bör omfatta alla flickor vid lämplig ålder. Tillsammans med en tuff lagstiftning, utbildningsinsatser, handlingsplaner och annat förebyggande arbete kan detta vara ett effektivt sätt i kampen för att upptäcka och förhindra kvinnlig könsstympning.

Ewa Thalén Finné (M)

Marta Obminska (M)